

חוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011 (פורסם ביום 19.12.11)

חוק זה, יכנס לתוקפו 6 חודשים ממועד פרסומו דהינו ביום 19.6.12 אולם לחלק מהוראותיו נדרשת התארגנות מראש. החוק אף יוצר, יש מאין, חבויות רבות וחדשות של מעבידים שלא היו קודם ולכן חשוב לנו להביאן לידיעתכם.

מטרת החוק הינה לייעל את האכיפה של חוקי העבודה על ידי הטלת עיצום כספי בשיעורים נכבדים על מעבידים המפרים את חוקי העבודה. אולם חשוב מכך החוק קובע חובות ואחריות של מזמין שירות כלפי עובדי קבלן השירות המועסקים אצלו, תוך התערבות בחוזה ההתקשרות בין מזמין השירות לקבלן. כמו כן החוק מטיל אחריות פלילית ואזרחית על מזמין השירות ומנהליו. החוק קובע כי במקרים מסוימים, ניתן להטיל אחריות אישית על מנכ"ל תאגיד ולחייבו בתשלום של עיצום כספי.

נוכח אורכו של החוק החדש וההוראות הרבות הכלולות בו, נסקור להלן רק את עיקרי ההוראות שנקבעו בחוק. לפיכך, אין לראות במסמך זה משום חוות דעת משפטית מלאה.

"מזמין שירות" לעניין זה הינו מי שמקבל מקבלן, שעיסוקו במתן שירות באמצעות עובדיו, אצל זולתו, שירותים מן הסוגים שמוגדרים בתוספת לחוק. בשלב זה השירותים הקבועים בתוספת הם שמירה ואבטחה, ניקיון והסעדה (לעובדי מזמין השירות).

א. הטלת עיצום כספי על מעביד שהפר את חוקי העבודה ו/או על מזמין השירות

1. החוק מונה רשימה ארוכה של חובות המוטלות על מעסיקים מכח חוקים שונים, כגון, ניהול פנקס חופשה ומתן חופשה שנתית, ניהול פנקס שעות עבודה ואיסור על העבדה בשעות נוספות, העסקת נוער שלא כדין, קביעת תקנון לפי חוק למניעת הטרדה מינית, הצגת מודעה לפי חוק שכר מינימום, איסור דרישת פרופיל צבאי, מתן הפסקות כדין, איסור העסקת עובדת מהחודש החמישי להריונה בשעות נוספות בלא אישור רפואי, מסירת הודעה על תנאי העסקה ועוד הוראות רבות.

2. החוק קובע כי בגין הפרת הוראה מההוראות הרבות הנזכרות בו, רשאי הממונה להטיל עיצום כספי שנע בין 5,000 ₪ ל- 35,000 ₪ לעובד (!) שבהתייחס אליו בוצעה ההפרה (בהתאם לעבירה). אם ההפרה נמשכת או חוזרת, יתווספו על העיצום הכספי הנ"ל סכומים נוספים (החוק קובע סכומים שונים כאשר מדובר ביחיד המעסיק עובדים שלא במסגרת עסק).

3. החוק מטיל אחריות גם על המנהל הכללי של התאגיד שיש לו חובה אקטיבית לפקח ולנקוט את כל האמצעים הסבירים למניעת הפרה של הוראות החוק. במקרה של הפרה כאמור, רשאי הממונה לשלוח למנכ"ל התראה ולפיה עליו לפקח על נקיטת אמצעים בידי התאגיד להפסקת ההפרה. ככל שלא ינקטו אמצעים מתאימים, חזקה היא שהמנכ"ל הפר את חובתו לפקח ולנקוט את האמצעים למניעת ההפרה וניתן להטיל עליו עיצום כספי בשיעור של 50% מסכום העיצום הכספי המוטל על התאגיד בגין ההפרה.

4. **אנו ממליצים, ככלי לנקיטת אמצעים למניעת הפרת הוראות החוק, להכין תוכנית פנימית לאכיפת הוראות החוק או למניעת הפרתן (כדוגמת תקנון למניעת הטרדה מינית) וזאת כחלק ממנגנון ההגנה שיהיה בידי המנכ"ל במקרה של טענה על הפרת חובתו לנקוט אמצעים למניעת הפרת החוק.**

ב. הטלת עיצום כספי על מזמין שירות

1. אחד החידושים החשובים בחוק הוא הטלת אחריות המלווה בעיצום כספי על מזמין שירותים במקרה בו הקבלן איתו התקשר הפר איזו מהחובות המוטלות עליו מכח החוק (למשל, מתן חופשה שנתית, תשלום פדיון חופשה, איסור העבדה בשעות נוספות שלא בהתאם לדין, תשלום גמול שעות נוספות ועבודה במנוחה שבועית, איסור ניכוי סכומים שלא לפי הוראות חוק הגנת השכר, תשלום דמי הבראה, נסיעות, פנסיה, חגים ועוד). לעניין העיצום הכספי- בהתקיים נסיבות שונות, ובהן, בין היתר, מתן התראה על ידי מפקח של משרד התמ"ת למזמין השירות ואי תיקון ההפרה או אם מזמין השירות לא יפעל בתום לב לביטול החוזה ולחילוט ערובה שנתן הקבלן בתוך 30 ימים, ניתן יהיה להטיל גם על המזמין עיצום כספי.

2. **אנו ממליצים לכלול בחוזה עם קבלנים התחייבות מפורשת של הקבלן לקיום החוקים הרלוונטיים כלפי עובדיו בצירוף קיומה של בטוחה מתאימה לעניין זה. כמו כן, יש להבטיח כי החוזה מקנה אפשרות לביטול מיידי במקרה הפרה.**

ג. הטלת אחריות אזרחית על מזמין השירות בגין זכויות עובדי הקבלן

1. החוק מאפשר לחייב את מזמין השירות בגין זכויות עובדי הקבלן, ביחס לפרק הזמן שאותו עובד הועסק במתן שירות אצל המזמין אם העובד (או גורם מטעמו) או מפקח של משרד העבודה נתן למזמין הודעה על כך וההפרה לא תוקנה בתוך 30 יום ובהתקיים התנאים הבאים :

1.1. השירות ניתן אצל מזמין השירות באמצעות ארבעה עובדים לפחות - בין אם השירות ניתן בידי עובדים המועסקים בידי אותו קבלן או קבלנים שונים ;

1.2. השירות ניתן במהלך תקופה של 6 חודשים לפחות באופן קבוע ורציף ;

2. החוק קובע כי במקרה של תובענה אזרחית בשל הפרת החובה החלה על מזמין שירות, תהיה זו הגנה טובה למזמין השירות, אם יוכיח, בין היתר, כי הסתמך בתום לב על בדיקות תקופתיות שנערכו בידי בודק שכר מוסמך, ובמקרה של גילוי הפרה של הוראות החוק, עשה המזמין כל שביכולתו לתיקון ההפרה בידי הקבלן, ואם ההפרה לא תוקנה בתוך זמן סביר, ביטל את החוזה בינו לבין הקבלן בשל ההפרה.

3. **אנו ממליצים למנות בודק שכר מוסמך אשר לו הכישורים הנדרשים בחוק וביכולתו לספק את השירותים המתחייבים מהחוק.**

ד. נקיטת אמצעים על ידי מזמין השירות לשמירה על זכויות עובדי הקבלן:

1. החוק מטיל על מזמין השירות חובה לנקוט אמצעים סבירים, בנסיבות העניין, כדי למנוע פגיעה בזכויות עובדי הקבלן המוצבים אצלו. לשם כך על המזמין לקבוע דרך יעילה במקום העבודה למסירת הודעה על פגיעה כאמור ולבירור המידע שבהודעה וליידע את עובדי הקבלן בדבר דרך זו. אם לא ינקטו אמצעים אלו, תחול על המזמין האחריות האזרחית בגין זכויות עובדי הקבלן, גם אם הוא לא קיבל הודעה מראש על ידי העובד או מי מטעמו, על ההפרה.

2. **אנו ממליצים לפרסם במקום העבודה הודעה בולטת שתופנה לעובדי הקבלן ותיידע אותם למי עליהם לפנות אם זכויותיהם מכוח דיני עבודה מופרות וכיצד עליהם לעשות זאת.**

ה. הטלת אחריות על מזמין שירות בהתקשרות בחוזה הפסד

1. החוק קובע כי במקרה בו מתקיימים אחד התנאים המפורטים להלן בהסכם עם חוזה הקבלן (חוזה זה יקרא לצורך העניין "חוזה הפסד"), למזמין השירות לא יהיו הגנות והוא יחוב באחריות אזרחית כלפי עובדי הקבלן גם אם לא קיבל שירותים מידי 4 עובדים במשך שישה חודשים רצופים. התנאים הינם :

1.1. בחוזה או בהצעה של הקבלן לא פורטו בכתב רכיבי השכר שישלם הקבלן לעובדיו וכן עלות השכר המינימאלית, הצהרת הקבלן על עלויות נוספות (כולל רווח) והתחייבות של מזמין השירות לתשלום בסכום שלא יפחת מעלות השכר המינימאלית והעלויות הנוספות.

1.2. עלות השכר המינימאלית פחותה מערך שעת עבודה שיקבע השר לעניין זה (יפורסמו תקנות מתאימות בעניין זה עד לחודש ספטמבר 2013).

1.3. מזמין השירות משלם בפועל לקבלן סכום הנמוך מערך שעת עבודה שיקבע בעבור שעת עבודה לעובד של הקבלן.

2. **אנו ממליצים לדאוג כי בחוזה עם הקבלנים יופיעו רכיבי השכר ורווח הקבלן כמפורט בחוק. כן יש לוודא, כי משולמים בפועל סכומים שאינם פחותים מהסכומים הנ"ל.**

ו. אחריות פלילית של מזמין השירות

1. החוק מטיל על מזמין השירות אחריות פלילית במקרה שהוא חותם על "חוזה הפסד" עם קבלן ומחייבו בתשלום קנס בשיעורים הקבועים בחוק העונשין בגין כל עובד שהועסק על פי החוזה האמור. כמו כן, במקרה בו הופרה הוראה זו, רשאי הממונה לשלוח למנכ"ל החברה התראה המלווה בדרישה לתיקון

ההפרה ולחילוט הערובה שהפקיד הקבלן, ואם לא פעלה החברה בתום לב לביטול החוזה עם הקבלן וחילוט הערובה, חזקה היא שמנכ"ל החברה הפר את חובתו לפעול וגם עליו יוטל קנס אישי.

2. בנוסף החוק קובע כי מזמין שירות צריך לעשות כל שניתן למניעת עבירות מסוימות כלפי עובדי הקבלן (בעניין חופשה, העסקת נוער, שכר מינימום ועוד) ומטיל אחריות פלילית על מזמין שירות אלא אם עשה כל שניתן למנען והסתמך על בדיקות של בודק שכר.

ז. איסור התניה על החוק

החוק הינו קוגנטי ולא ניתן להתנות על הוראותיו. זכות של עובד קבלן כלפי מזמין השירות אינה ניתנת לוותר.

הוראה בחוזה לפיה מותר עובד הקבלן מראש על זכותו כלפי המזמין - בטלה.

ח. איסור שיפוי

החוק קובע כי לא ישפה אדם במישרין או בעקיפין בגין עיצום כספי שהוטל על אחר לפי החוק והתחייבות לשיפוי כאמור בטלה. המשמעות היא שלא ניתן לקבוע, לדוגמא חובת שיפוי על הקבלן בגין עיצום הכספי שיוטל על המזמין. כן לא יוכל התאגיד לשפות את המנכ"ל בגין עיצום שיוטל עליו.

ט. איסור ביטוח – החוק קובע כי לא ניתן לבטח, במישרין או בעקיפין, אדם מפני עיצום כספי שיוטל עליו לפי חוק זה והתקשרות בחוזה לביטוח כאמור - בטלה. היינו, לא ניתן יהיה לכסות חבות אישית שתוטל על נושאי משרה מכח החוק במסגרת ביטוח נושאי המשרה של התאגיד.

נשמח להיפגש איתכם על מנת לפרט בהרחבה את הוראות החוק ולהמליץ כיצד להיערך ליישומן, ככל שהדבר רלוונטי לכם.

לפרטים נוספים ניתן לפנות לעו"ד טל עינת בן אריה בטל. 04-8546666 (tale@friedman.co.il) או לעו"ד קרן קופרמן בטל. 03-6931931 (kerenk@friedman.co.il)